

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta's cea de 2 ori: Mercuria si Duminica's, Foli, candu concedu ajutabile. — Pretului: pe linau 10 fl., pe 1/4, 3 fl. 7. a. Trieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu seu 3 galbini mon. sunat'ria.

Anul XXXII.

Se presumera la postele c. r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Taca's timbrala a 80 cr. de facare publicare.

Nr. 29.

Braslov 28/16 Aprila

1869.

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA. Transilvania.

Nr. 2576/1869.

Publicatiune.

Institutulu de vindecarea de ochi, care e dotatu din middlele tiei, cu 1-a Maiu 1869 se va deschide in Braslov, si se va tiene deschis pana in finea lunei lui Septembrie a. c.

Patimasii de ochi si de vedere, cari dorescu a fi primiti in institutul acestu de tiea pentru vindecarea ochiloru, au se se insinuze seu se arate la d. Dr. de medicina si de ochi Eduardu Mysz in celate strata' Caloru Nr. 29, si in casa de seracia se-si aduca atestatul de seracia prascrisu.

Braslov in 10 Aprila 1869.

Magistratul urbanu si districtualu.

Braslovu 27 Aprila.

Amu intratu in septeman'a patimiloru si, pana candu nu vomu trece cu totii de mana inaintandu preste dilele loru cele invesece cu orizontu mohoritu, dia' a inviari comune nu ne sosesce. Si totusi nici o serbat'oria nu e atatu de dorita, atatu de marcia, atatu de manut'oria pentru vietii cea salutaru si cautata, ca victori'a, care se castiga si prin sacrificiulu crucii. Patimelu si suferintelu pana la restignie le incordara fariseii asupra sacrificiulu dreptatii si ala adeveralu; inse din ranele eueloru a cursu sangele mantuinti omenirii spre salvarea alesulu poporu de curselu satanii; a cursu victori'a cea cantata de anguri si propagata in luma, victori'a adeveralu preste mintina si a dreptatii preste asupri, victori'a, care domineza ca un spiritulu ala luminei amanentioru, ca siritu' si lasitata fariseiloru s'a potocinu si se va potoci de stanc'a cea de granitu a poporeloru, cari venindu desu de diminitia si deslavarandu luma, victori'a intrigelu loru, nejunse loru, voru striga momecu cu Christu: vai voue fariseiloru si voru procede luminanduse si imbraciosianduse pe calea mantuirei, asterata de mantuitorulu, fara frica si cutemuraru.

Inainte de acestu cu 9 ani reincepusera actiunile fariseiloru politici a-si reastere drumulu la Canaanulu loru, si resolutiune loru cea neinfranta si cutediatori'a nu se opri, pana ce deveni un monstru, in contra carnia adi numai arma constanctia si a solidaritatii mai pote se invinga, ca se serbanu dia' a inviari, pentru ca se ne potemu bucura de concordia, pentru care si numai pentru sosirea imperatiu ei amu luat lup'a; si cu totii din tote angurielu trebuie se o portamu neindoiostu, cum ne a invetiatu mantuitorulu, care a suferitu si crucea pentru victori'a adeveralu si a dreptatii in contra falsitatii si minciunii: -si dia' a inviari va posi. —

Meetingu romanu. „N. fr. Pr.” reporta cu datu Sibiu 12 Aprila, ca romanii din Braslov adunati intr'un meetingu numerosu au decis, ca in conformajatu cu ordinatiune regimulu ministriului ngurescu de interne din 17 Martiu a. c. privitoru la statutulu provisoru despre potestata corporuriu reprezentative si a oficialoru pe fundulu regiu se voru impartasi cu cea mai viuda incordare la alegerea reprezentatorulu comunali si preste totu

la totu actulu reorganizatiunei; — dar' in se numai pe langa rezervarea facuta intr'o forma de protestu pentru dreptulu nationalu politicu. Asia! Comitet. alosu fu totu odatu insarcinat' a compune una reprezentatiune contra comitele sasescu, in care se se exprime dorintelu si dreptelu pretensiuni, ca la candidaturu oficialioru se se tie in consideratiune respectare romaniloru dupa dreptu civinutu, nu din gratia. —

Acosta directiva s'a luata in serioasa considerare pe tote locurile ca un „fascimilo” alt actiunele comunu pe cale constitutiune in patria. Ma se se provoce si reprezentatiunele petutindenea a face pasi la regimulu si coronia pentru multumirea pretensiuniloru nostre de dreptu, ca nu cautamu alta, decatu dreptate, care e conditiunea concordiei, pentru care suntemu datoru cu totii a face tote. Virtutea va omili vitiulu. —

Aurora' autonomicu. Una telegramu din Vien'a in gaz. „Nar.” din 16 Aprila descopere ca causa' resolutiunei galitiane, (care cere autonomi'a provinciala) a devenitu intr'una stadu nou. Coronia a luata la acestu initiativ'a eri si altaiori adica, in 14 si 15 s'a tienutu consultu ministeriulu sub presiuniu imperatiulu. Se pertracta asupra resolutiunei galitiane: „Coronia' facu propunere, ca se nu se denoge partea legislativa a resolutiunei, ci se se resolveze in sesinua vitoria in favore poloniloru. Ca concesio se capete Galitiu' ince acum pe calea administrativa unu cancelarulu propriu si unu regimulu provincialu. Afara de acestu in secla si tribunale se introducea limba' polona si se se redice o curte suprema judecatoreasca desorbita. Consultulu ministerele s'a invoiatu la acestu propunere sub conditiune, deca maioritatea se va invoi.” In urma' acestora galitiani' au luat parte la alegerea delegatiunei.

Impresionea cea neplacuta ce o facu acestu scire si denumirea c. Taaffe de ministru presiedinte in Cislaitani'a, apoi secretulu publicu, ca coronia, Benst si Taaffe suntu pentru impaciunea pretensiuniloru autonomicu, lasa dupa sine a pipai, ca intensitatea dualismulu si incordarea fariseismulu va suferi o metamorfoze in favore multumirei pretensiuniloru autonomicu, cari incepundu a se respecta in Cislaitani'a voru pute are putere epidemica si preste Laita incove.

M. P.' primi dela Pest'a telegramu, cumca c. Emeric Mikó in urma' unoru neinvoieli, ce s'au oscatu in ministeriu si a datu dimisiunea si colegiulu ministrii au statu de densulu, ca se-si retraga demisiunea. —

Asteptandu dela timpu desfasurarea luturulu republicanu si noi apelulu pentru deputati adrestatu de catra unu numeru mare de serbi catra deputatulu loru, publicatu in diariulu nationalu „Zastava” din 16 Aprila, potfindele resolutiune si curagiu la lupta pentru drepturile nationali, care apelu „Albina” in indrepta catra deputati romani si care suna asia pentru ei ca bravi apatori din partea romaniloru:

Faptele contrariiloru ni suntu dovada din capulu loculu, ca libertate nu ne veti elupta, dar' consiliu'na' natiunei, consiliu'na' vostra, ni suntu garantia, ca veti pastra onora'na vostra si onora'na natiunei, si veti dovede Europei, ca astadi nu este epoca' emigratiunei poporulu, ci ca aici, unde traimu si ni versamu sangele, aici trebuie se ni se

face unu vitoru mai bunu, trebuie se ni se de libertate.”

„Deca maghiarii erasi ar' retaci a nu vede in voi pre natiunea romanesc'a (in textu: serbesca), ci numai pre individi particulari, atunci, fratiloru, are se urme ceea ce trebuie se urmeze, are se urme: „esirea vostra die distu”, din acestu adunare, carea de vre se ignozeze spiritulu timpulu, carea cu mana profana vre se rumpa „legile scrises de Ddieu” —

„Luptati cu barbata, luptati pana unde se pote; era ofertile nostre de aici ve voru petrece acolo si nu ve voru parasu aici macaru pre unu minutu; si fiti convinsi ca totu asia ve va potrece natiunea intraga si va priveghi' asupra vostra; standu sub astelu de privityiare, nu ve temeti de nemica!”

Piundea noi romanii din Ardelu nu suntemu reprezentati prin deputati la dieta, obligatiunea in consentiu'a de romanu mai apasa cu o alta pondere umeri deputatorulu romani si a partii nationale din Ungari'a si Banatu, ca aparandu interesele nationale se ne fia purtatori dorintieloru, pretensiuniloru si si dreptulu nostru politicu nationalu, in favore carnia asteptamu unanimu si solidaria lupta, care ne va lega cu celea mai strinse legaturu ale indatoritiloru spre a le conserva pentru eternitate necesu'nti'na' si cu ale dulces amintire a numelu loru! — Se fi fostu dia' trecuta mai ocuitabila, incatu se nu fi lasatu art. II de lege din 48 ca lege de alegere pentru dia' acestu — tocma acelu articulu, in contra carnia natiunea romana din Ardelu intraga cu ocaziunile alegerei din '66 si au fostu datu la protocoale protestele sale — dreptu care acum fara a se deminti pe sine si faptele sale constitutiunele nu putea alege; deca, diu, diu'na' trecuta n'ar fi ignoratu intralata pe natiunea romani din Ardelu, drepturile, dorintiele si chiaru si numele ei, ne ar' mai fi remasu vreo sperantia de drepta consideratiune nationala, care ar' fi fostu in stare a ne insula o incordare, si cu acestu a ne apropia in comuna concuicare pentru binele comunu si in legislativa, dupa cum conlucramu la tote sarcinele statulu. —

Tocma la inchierea diurnulu nu sosesce cuventulu de tron, tienutu de Maiestatea Sa in 24 la deschiderea dietei in castelulu regescu din Bud'a, sub flamura' imperatessa, maghiaria si croata. Si cuventulu de tronu ince dia' despre legea de alegere, ca e rea, in cuvintele urmat'orie:

„Miscarile alegereiu decurse de curundu v'an datu dr. doredu noue despre scaderile legi de alegere din anul 1848.” Cari scaderi trebuie delaturate, pentru ca libertate alegereiu se fia aparata in contra excesoloru patimiloru de paritia.

Transilvani'a a remasu neatinsa in cuventulu de tron. Unu pasu din mesagiu arata in se, ca problema' dietei este a delaturu din traditiune trecutulu totu, ce s'au facutu neposibilu de a se sustiene. — Reminiscentiele si tienera cea preste mesura la trecutu, care apara si ceea ce nu mai pote asu vestia, in multioscu dificultate cu precipitarea, care nu vre se face a calculu cu impregiurarie, si campulu, pe care e a se edificu, lu acoperu lesne cu ruini, facandulu neamblatu. Moderatiunea natiunei va s'ia intre ambele aceste extreme drumulu de middlecu, care ne va conduce la binecventarielu unu timpu mai frumosu. —

Despre relatiune cu puterile din afara se

dica, ca sunt amicabile, si ca dau speranta cu tota incredintarea, ca pacea si linistea voru remana neurturata.

In intelesul acestora curentu lucranduse — sesiunea dietei acestia pote deveni mai atragatoare de atentie. —

Sibiu in 9/21 April 1869.

Una din cele 8 fectieri.

— E de comuna cunoscuta, ca unii confrate alu nostru, unii energicu aparatoru alu interesulu nationali atatu pe calea publicitatii, catu si a legislatiunii, unii predemnu din alu natiunii romane, si e toama pregatita calea catra usile temutiei; — ca acestu adevertat martiru nationale e prestimatu redactoru alu „Federatiunii“, domnulu si confratele Alexandru Romanu, o scimu asomenea ca toti, in cari mai bate inima de romanu, o scimu toama asa, precum de adencu simtutu si aceea, ca nenorocita ce l'a ajunsu, nu e numai a densulu, ci a natiunii intregi, precum a fostu si s'au cantsa pentru care a devenit victima. E deci cu nepotintia, unu ce nenaturalu, ca fratele se nu se intereseza de frate, si se nu suferu cu elu dimpreuna. Se ne tiemena asa dara de una datoritua sacra a ne stradu din tote poterile, ca celu pucinu intru atatu in catu ne permitu impogriurarii si ne lasa legea a ne arata stim'a, amorea si recunoscint'a, cu care i datorim martirulu nostru nationalu, prin adunarea multiei (glota) in bani de 500 fl. v. a., la care e condamnatu; spre care scopu — mi iau vroie a si deschide foillora de subscriptiune, la care s'au impartasit urmatorii:

1. Elia Macelar, inspectoru generalu alu baneci de ascuratiune „Transilvania“ 20 fl.

2. Visarionu Romanu, insp. alu banc. de asoc. „Transilvania“ 10 fl.

3. Ioane Macelar, jude scaunale 10 fl.

4. Redactorulu „Gazetei Transilvaniei“ 10 fl.

Aducundu acestia la cunoscentia onorabilu publicu rogu totu una data pe toti simtitorulu romanu ce binevoiesca a tramite ofertele sale, sea la subscribitu, care nu va intralasa la timpulu seu a la publica dimpreuna cu numele contributitorulu — seu deasdreptulu la redactiunea „Federatiunii“ in Pesta. — Elia Macelar

Cincu mare.

Noi aici aremu de engeta a infiliatu una comitetu, ca una reprezentantia de societate solidarica, care se ste bazu cu tota averea, ca, afara de ajutoria adunata pentru dearsi, despre care se va portu stricta controla si ratiunescu, se pote contrage si imprumutari, care se se platescu in anuitati. — Trebuie se facemu inceptu la tote, catu de mici, ca cu timpu cressu si redru, si Rom'a n'a devenit deodatu demerita lumeni.

Tristu lucru, ca in urma focului multu din cei arsi au capetatu tifa de palman si tot insi si au si espiratu vieti; altii discu in patulu mortii. Mediciu dica, ca de spaima si de fumulu inghititu din foculu mistuitoru, voru cadu inca multu jertfa mortii, — la care lips'a de midiole de viatiune va adage renlu. —

— Alegerea de deputatu la diet'a din Pesta, s'a efectuatu in Cincu in 22 si 23 Martiu c. n. si s'a alesu cu majoritate absoluta judele regiu Fr. Eitel.

Romanii din Cincu mare la 200 individi inestrati cu dreptulu electoralu, nici catu unulu n'au alegatu la urma cu votulu seu. — Durene sine, ca din comunei Kalborn si Boholzu, comune pro romanesce, ambu juidii cu vornicii ambu si inca doi insi totu din aceea comuna, au lucratu in contra convingeri loro, ca juda dintre apostoli, dar' si ce destina au juidii!

— Resultatua conferintiei din Mercurea; ba inca ceva mai multu li s'a facutu cunoscutu. —

Intelrasare darei unei declaratiuni la protocolu comisiunii alegatorie, a urmatu in urma unei amenintari facute din partea sasiloru, ca deca ne vomu intru in una conferintia luni inainte de a legere, conformu unei ordinatiuni secrete (?) trebuie se primimu in midioleu conferintiei pe cheful oficiatulu de comisarur l. (apoi va inseladu, ca a alegori suntu libere convenitulu dupa lege si praxe. R.) — Asia luni facare s'a dusu pre la ale sale, fara de a mai face ostensia alu comisarur regescu, care s'a exprimat, ca deca se dovedese, ca cineva lise infiliatu asupra darel votulu cuiva, in senela ordinatiuni secrete se trage in cercetare criminala. —

Tote partile luca pentru binele si resirea scopurilor loru fara intreruperi. Noi inca nu vomu slabi din ceea ce ne cere santian'a activitatii pentru binele comuna. Viesce si vei pote! —

UNGARFA. Camera deputatoru. In 23 Aprilu pe la 10 ore s'au adunatu deputatii alatoru in Pesta si sub presidiatia deputatulu Pribek fl salutatu inceputulu dietei facenduse constitutiune preliminaria. Dupa constituire se scula dep. Iranyi si pretinse in puterea legii din 48, ca deschidura dietei se se faca in Pesta, er' nu in Bud'a, seu in casu, candu ar' fi siliti deputatii se marga er' in castelulu din Bud'a, se se delaturoze celu pucinu tricoloru austriacu negru gabenu, inlocuinduse prin steagulu maghiaru, ceea ce pretinse si Osmady, Andrassy respingdu acestu pretensiune. Deak dice, ca nu se pote decide in asta privinta nedundu camera, constitutiua, cine nu v're se marga la castelulu din Bud'a, se sieca asca. Se mai certa pucintelu Tissa si Madarasy totu din punctulu acelas. Andrassy le spune verde, ca cu stetulu imparetescu va valfai pe castelulu nu numai tricoloru Ungariei, ci si a Croatiei. Presidietulu anuntia apoi, ca in 24 se va deschide diet'a, pe 25 se potra deputatii la descoperirea monumentulu arhitecturalu Iosife si anuntia, ca prim'a sedintia va fi in 26 Aprilu. Dintre romani au fostu pucini, din Transilvania nici unulu afara de Hosszu; si Pap Sigismundu, asta numai pe galatia.

Archi-episcopulu Dr. Ioane Vancea, episcopii Dob'a si Tracoviciei inca se afla in Pesta. Metropolitulu Vancea pentru depunerea juramentulu de constiinta instintu de statu, care demittate o primi in dia' institutiunii, in 11 Aprilu, dia' a ibilencii SS. Pontificeliu romanu.

Asteptamu se vedemu parti'a nationala in dieta la loculu seu deosebitu sub numire parti'a nationala, altfelu nu merita nume de parti'a. —

— Fata oficiosa publica insarcinarea contelui Emanuelu Pechy spre a conduce comisariatulu Ardellulu, incetandu activitatea r. guberniu dela 1-a Main a. c., datulu rescriptulu e 17 Aprilu 1869, contra-somnatu Iul. Andrassy, acesta pe bacea 8-ului 18 art. 43 din 1868. —

AUSTRO-UNGARFA. Vien'a 19 Aprilu. (Sedintia de noptu). In sedintia de adu a comisiunii pentru constitutiune subcomisiunea presenta unu amendamentu in privinta resolutiunii galitane: Se se alega din sinulu dietei una comisiune din 9 membri pentru a elabora unu proiectu de lege, conformu caruia camerele si organelu comerciali din punctu de vedere legislativu se apartinca competintiei dietei provinciali din Galitia. — Subcomisiunea a prezentatu mai departe doue resolutiuni. Cea d'antainu exprime dorintia dietei, ca guvernulu, la exercitarea poterei sale executive se considere relatiiune specialu ale Galitiei; era a doua contine declaratiunea dietei, dupa care va procede totu cu aceeasi consideratiune la debaterile specialu. — Dupa acest'a urma una dezbateru infocata. Deputatulu Zieblikiviciu presentu una resolutiune a dietei galitane, ca votu alu minoritati. La votare se respingtu ambe resolutiunile, si se primese ceea a subcomisiunii cu ore-si care modificatiuni facute de Kurand. Kaiser s'a alesu ca raportoru. —

Cernauti 25 Martiu 1869.

(Aplicarea limbii romane in scole)

Lumea romana se mira si vecinii nostri din Galitia, precum fecera buna ora pe urma' serbariei asa numita a lui Schiller, au placerea, de a ne satirisa, ca in Bucovina, tier'a cea mai departata de Vien'a si dintre tote provincile devenita ce mai tardu sub regimulu Austriei, limba germana primase radeceia si se latu asca de multu in phasele intelegetiune nationale. Pentru cei de pre aiura pote se fia faptul acest'a una lucru de mirare si insusi unu obiectu de satira, noi insu, cari suntemu in tier'a si scimur mesurile fortiate spre latirea limbii nemtiescu, engetamu, ca lucrulu nu e de mirare, si nici unu obiectu demnu de satira, ci mai multu de compatiune.

Dupa ocuparea tierii in anulu 1777 si luarea bunurilor episcopice, monastiriloru si inessi aleu bericiorulu parohiale in administratiune publica sub numelu fondulu regimariu, se institura pre la anulu 1786 in Cernauti si Suceva' doue scole normale, era in Sirete, Campu-Lungu, Radauti, Cotnamanu si Vascauti scole triviale, tote aceste sub nume de scole romanesce, seu procum diceau se atuncu scole moldovenesce. Vr'o dovedelici de ani,

ce o dreptu, erau acele scole si celelalte, ce se mai fecera in unele comuna, asociate cu investitori romani si investimentulu se impartasii in limba nationala romana, si numai alaturu se invetia si ceva nemtiescu. Dupa subordnarea Bucovinei insu sub administratiunea provinciala din Leovru (Lemberg) in anulu 1817 si introducerea asiadimentulu de scole nemtiescu (politische Schulerfassung der deutschen Schulen), devenitu scolele sub inspectiunea consistoriulu rom. cat. din Leovru, se prefacura a cele scole romanesce in scole nemtiescu, posturile de investitori se inlocuau totu cu individi de confesiunea rom. cat. si totu investimentulu luu colorea de investimentu nemtiescu. Numai unde si unde, deca investitorulu sciea ceva romanesce, se invetia pacinu a ceti romanesce din bucovina cea vechia tiparita in Bud'a si inca mai puteau a scrie. Cine vroia a scri mai multu, decatu acest'a, trebuia dupa fineca aniloru de scole, se inveteu privatu, deca avea ocaziune si midiole, era de nu, totu literatur'a romanesca o incheia cu bieta bucovina, ca-cu in scolele normale trebuia se se chintiesca numai cu nemtiescu'a.

In gimnasiulu din Cernauti, creatu pe la an. 1814 si in cursulu de filosofa deschisu dela anulu 1820, care ambe institute, precum cetimur in uricele respective, fura create pentru tinetulu nationalu, indata dela inceputu stete lucrulu inca mai mahnotioru. In aceste institute nici vrobu nu era de limba nationala. Ba ce e inca mai durerosu, insasi religieuna si esortelu pentru junimea gr. or. romana, se propunau in limba nemtiescu, tote acestea dupa instructiunile ordinatiuniloru din Leovru.

Dupa inchidura scolele clericale in an. 1817 in carea se propunau obiectele teologice in limba romana, se deschise in anulu 1826 in Cernauti institutul teologicu dupa sistem'a generala din Austria; dara nici in acestu institutu nu se concesse limba nationala, ci tote obiectele se propunau parte in limba latina, parte in limba germana, afara de miculu obiectu alu investiturile pastorale.

Judecu acestu veri cine, deca tute acele mesuru nu au fostu calificate, de a produce efecte, cari se potu numai altfelu, decatu frupte de mesuru germanisatoriu? Nu potemu nega, ca si monitiorii din partea carturariloru seu mai bine dicundu bucherionu nostri nationali, de a limita portulu, datulu, cuvintu si limbis straine, inlesnu multu opulu de germanisare prin latirea limbii nemtiescu in tier'a.

Anulu 1848 care in milioane de europeni deosepta conscientia de sine, aduca conscientia' drepturioru si demnitatii de omu, era intropporaida de nationalitate, tredu si pe romanii din Bucovina, pre unii adica din somnulu letargiei, era pre altii din ametiela retacirei in cultura. In o petitiiune generala se ceru infiniatare unei catere publice pentru limba si literatur'a romana in Cernauti si aplicarea limbii nationale in scolele populare. Ast'a se concesse; si catred'a mentionata se ocupa de Arone Pumnulu, era introducerea limbii nationale in scolele populare, devenite inca in anulu 1845 sub inspectiunea consistoriulu, se efectuatu erendiu, dupa ce cartile respective, compuse de Iancovicu si Andrieviciu, se tiparira. Amintim cu recunoscint'a si acest'a, ca pre santia' sa parintele episcoppu Egonu Haeman, recunoscandu indreptatirea si necesitatea limbii romane pentru cultura' clericale, dete in anulu 1848 ordinatiune, dreptu care in institutul teologicu tote obiectele se propuna in limba nationala. E de recunoscutu si acest'a, ca venerabilulu consistoriu in anii urmatoru puse multa silintia, de a inmutu scolele nationale gr. or. si a cultiva investitorii buni pentru ele. Asia numera Bucovina' in Cernauti si in Sirete doue scole normale, era prin comunei rurale la 120 de scole triviale si unu cursu preparandulu, afara de cele doue scole normale si vr'o 15 scole triviale, ce stau sub inspectiunea organeloru rom. cat. Pentru cultura' nationala romana se deschise in anulu 1860 in Suceva' unu gimnasiu superioru, era in anulu 1861 in Cernauti o scoala roala superiura, ambe aceste institute cu sepele fondulu regimariu, cu caracterulu confesionalu gr. or. si asiadandu cu investitorii nationali de confesiunea gr. or. Dorere insu, ca inca si pana acum, posturile de investitorii suntu ocupate de straini, cari se folosescu la propuneri de limba germana, de era ce candidatii nationali subventionati cu stipendiu din fondulu regimariu inca si pana astadi nu vinu dela Vien'a cu atestatele de calificare, ca so-si ocupe posturile de profesori.

Potemu afirmu spre linistira conationaliloru nostri de prin celelalte tieri romanesce, ca dela an. 1848 incoace nu numai conscientia' de sine nationala in poporatiunea din Bucovina' s'a destepatitu, si si cultulu limbii nationale romane a devenitu

Publicatiune.

Unu manifestu pentru alegerea la corporile legislative in Franta s'au intru' brosiura impartita prin tota Franta s'au cuprindé intré alte laude pentru regimul imperetuesc civituleto cu care fiesé asiá. De 16 ani é unitele in laintu, indreptarea sortii celor mai multi, in afara sustineré ranguili, care se curvine Franciei, teritoriului terei é inmultitu cu 3 departamente nóve, colonie in Cochinchina inmultite cu 6 provincie, scurtu, vulturi imperetuesc se portara in tota lumea in triumf — acesta é bilantiulu imperiului.

Conferinta ordinaria a comitetului reprezentativ al comitatului Turda se va tiene la 20 Maiu a. c. in opidulu S. Regiu, ale carei agende mai insemnate vor fi: alegerea unui jude primarulu la departeméntelu politicu, a unui escatoru domesticu si a unui asessoru de tribunálu. Mai incolo facerea dispozitiunilor celorlu necesarie in privinta postulu vacantu de geometru de comitatu, precum si rezolvirea mai multoru ordinatiuni mai inalte si a altoru afaceri interne.

Ceá se totaroru alocuru membrii ai comitetulu, cari nu locuiesc pe teritoriulu comitatulu, cu acea rogare li se aduce la publica cunoscutia, ca se binevoiesca a se infacia la conferinta memorata.

Turda in 17 Aprilé 1869.

Dela comitee suprunu alu comitatulu Turdei.
Br. Gheorghe Kemény m/p.
comitee suprunu.

I. Edictu.

Actu manifestu va depletu catu va depleti, dar' presiunea regimului si a organeloru lui va scote majoritate regimulu, ca si in alte locuri, pentru constituționalismulu de astadi é un'a vac'a, pe care o mulge totu celu cu potera amana, moralitate in alegeri, prin urmare si in legi, nu é, totulu é escamotare despotica, care se va resbuna odata, candu voru capata ómenii minste.

Ceá se totaroru alocuru membrii ai comitetulu, cari nu locuiesc pe teritoriulu comitatulu, cu acea rogare li se aduce la publica cunoscutia, ca se binevoiesca a se infacia la conferinta memorata.

II. Edictu.

Ioane Georgi Toderu gr. or. meritata dopa Petru Vasile Gliga gr. est, ambu din Foledeá, seauonulu Noctreho, care cu necredinta de 3 ani - si ai parasitu per legiutulu seu barbatu, se provóca a se infacia inaintea acestui seauonu protopopescu ca foru de 1-a instanta matrimonialu intr'unu aou si una di dela publicarea acestuia, alintreilea si fara den'a se voru depletu cele prescrie prin lege si canóne. —

Demetriu Aaronu m/p,
adm. prot. si presiedinte la forulu de 1-a instanta matr.

Provocare,

la ascurarea in contra dameloru de grandina (ghiatia).

Agentu'a generale a societatié generale de ascurare „VICTORIA“ provóca prin acesta cu onóre pe stimulu publicu, ca

ascurare in contra grandinei pe anulu curentu se sile midlocéca la dens'a.

Se potu ascurá in contra grandinei totu felulu de bucate campestre, si aoune, nutrice, cucurudá, bucate spiciale, plante de negociatoriu, telanu, struguri, hameiu s. c. l.

Urmandu din partinirea cea multa, cu care publiculu si in anulu trecutú ni a onoratu, damu forte mari preferinté ascuratorulu nostri caratu cu alte societati, in catu concedemu

10 percente

a lacei ordinarié, care — si di alintrenea — cu ocaziunea primirei de ascurare s'a computatu cu multu mai eflicu, ne lasandu in considerare preferinté acestá dela acei cazuri nesecure, ca óre batevá ghiatá obiectele ascurate, ori nu, si fara de acuta, primimu ascurari — si pe contracte (politic).

„VICTORIA“ — precum a sicutu de consenu — ordinesc si plateasc regulatu si dreptu davané causate indata dopa insinurarea loru.

Ca deslicuri mai de aópre, iniparitari s. c. l. servesc agentulu statoric in tole locurile mai de fruite, la cari a se adresa se binevoiesca.

Agentu'a generale a societatié de ascurare „VICTORIA“ in Cluj.

CURSURILE

la bursa in 26 Aprilé 1869 asta asiá:

Galbini imperetuesc	—	—	5 8. 81	cr. v. a.
Augsburg	—	—	120 . 50	• •
London	—	—	122 . 80	• •
Impromotulu nationalu	—	—	61 . 20	• •
Obligatiile metalice vechi de 5%	—	—	61 . 20	• •
Actiile bancului	—	—	721 . —	• •
• creditulu	—	—	276 . 80	• •

Obligatiile transilvane ale descurarilor panteloni in 22 Aprilé 1869:
Bani 74 75 — Maria 75 25.

spro a-si terminá studiile. Cercetá academiá romana si se ocupá cu maru diligintia de ajutótorra soracioru, mai alesu in spitalulu orfanalu numitu Tota Gavani (Tata Ioane, dela numulu fundatoriulu, care a fostu zidarulu). In spitalulu fundatoriu a cetia abatele Mastai prima liturgia in 11 Aprilé 1819, candu a fostu toema dominicé pasceloru. Cu o di nainte s'a fostu ierolontu. In anulu 1823 se insoci misiunei ce mersé la Chile. Aici in lumea nóua érá mai gata se-si perda vietá, ca-cí plecandu pe una naia chilenska dela Valparaiso la Lima pe mare se aredicá unu vifóru greu cu si mai ca derimá na'i de stanco, de nu o ducea pescariulu curagiosu Baco dopa multa truda in limanulu dela Arica. In anulu 1825 reintóre, si pap'a Leone XII. ilu denumi archiepiscopu in Spoleto (1827), sub Grigoriu XVI. deveni archiepiscopu in Imola (1832) si la anulu 1840 fu cardinalu. La 16 Iuliu 1846 fu alesu dopa papa si primu numele Piu IX. Elu é alu 259 papa, deca scótimu pe apostolulu Petru de antaiulu. Pasiu lui primu paréau a promite éra nóua; gubernearea -si o inócpu cu una anaméa largá, si puse in aspectu reforme. Poporulu din Rom'a saltá de bucuria, Piu deveni obiectulu cultulu la poporu mai multu decatu ori care papa din trecut. Incercarile lui reformatórie cadendu intr'unu timpu candu se arátá in tota Europa'scointia vuna politicá, castigara insemnatéle straordinariu nu numai pentru Rom'a si Italiá, ci si pentru una parte a continentulu europeu. Reformele acestea nascura miscaméntulu liberalu si nationalu in tota Italiá, dar' numai decatu se intempu schimbare amara. Veni anulu 1848 cu vifórale lui, constituítionulu din Martiu 1848 a fostu numai fortiat, — si liberalulu ministériu civile a fostu numai concessiune. Cumca a trebuitu intré astoilu de impregurari se facea esperintio triste, a fostu naturalu. Miscaméntelu poporulu din Novembre 1848, uclierea ministriulu papatu Rossi (15 Nov.), ministériulu democraticu datu de sila in urmare resoleci din diula urmatórie, fecera prepatia mare intru Piu IX. si intru liberalismu. In 25 Novembre fugi Piu IX. din Rom'a la Gaet'a. Episod'á scurta a domiriei democratice din Rom'a se finí tulu, in Iuliu 1849 ocupara franciá, dopa lupta agera, Rom'a. Piu s'a reintorsu abia in 12 Aprilé 1850 in Rom'a, si reintroduse regimulu vechiu cu pucine modificatiuni. Intre actele celestiaice ce s'au introdusu sub regimulu seu suntu de insemnatu: Dogm'a conceptiunii nemaculate, (despre care in besoric' a decisiuna n'a fostu discussiuné, si prin urmare nici o orientare, de si in multe rogatiuni se gasecu curvinte cari indegata doctrina a acest'a), reactivarea ierarchiei in Angliá si Olandiá; incheierea unei multime de concordate cu cele mai diferite state din lume, cu Austriá la an. 1855; crearea nonnumereloru episcopii in lumea vechia si nóua; canonisarea martirilor japonesi (1862); edarea enciclicei si silabulu in 8 Decembre 1864. Alócutiunea referitoria la cestiunile religiose in Austriá la 22 Iunie 1868, si concliamarea conciliulu ecumenicu pe 8 Decembre 1869 suntu cele din urma emanatiuni ale lui Piu IX. — „Alb.“

— Bol'a de vite, é' s'a ivitu pe la Talmacia, si gubernulu a facutu dispozitiuni preservative, ca tergu de vite corinate se nu si tenia in scaunele Mercurei, Sebesului, Sibifului, Noctrichului, Cincula mare, Rupeii scé Cobalman si in districtulu Fagarasului. —

— In 1-a de Main inestandu a mai functioná gubernulu, personalulu lui va presenta comis. reg. de Péchy unu albumu cu fotografiile loru. —

— (Spre scilintu). In urm'a desfiintarié gubernulu ministériulu r. br. Bela Wenkheim cu ord. din 14 Martiu a. c. dispune, ca in cause urbariale intré fosti domni si iobagi, restantiele de dile, taxele pentru mori, in diferentiele pentru dreptulu regalé de carciumaritu, si de pasionatu pe viltóriu se fia instanta antania vice-comitee, v. capitani, v. jude seu inspectoru, é' a fóra in loculu gubernulu se fia oficiolate, ce dóua pana acum instanti prima. Calcarile se judeca in instanti'á prima de judele procesualu (szolgabirau, delau) inspectori, in anulu é' de oficiolate, é' a 3-a instanta va fia ministériu r. dela 1-a Aprilé, é' la lucrurile de politiá rurale seu comerciale la min. comercialu si industrial. —

— (Progresu). Ministriulu reg. de cultu si instructiune are de cegetu a face pasi seriosu in favórea invetiaméntulu, dice una fóia unguresca, a nune voiesce a infiintá una loteria pentru promoverea culturi! Sermana instructiune la ce ai ajuns! —

— Pap'a Piu IX. Duminic'á trecutá s'a serbatu la Rom'a, si pre adura prin besericile rom. catolice, cu multa solenitate aniversariá de 50 de ani a pretórie Ponteficalu romanu. Va fi bine, la ocaziunea acestui jubileu, a insemná catéva dela dinu biograf'á Sautatié Sale. Patriarhulu Piu IX. o acum in etate aópre de 77 de ani; s'a nascutu la 13 Main 1792 in Sinigaglia's unu orasulu din staturu besericesc, si-si trage originea din familiá contiloru Mastai. Nainte se chiama Ioane Maria conte Mastai-Feretti. La inceputu ambiá se intru in serviciulu militariu, dar' nu fu primitu din caus'a sanetatié lui slabitue, si asiá se consacrá chiamarei pretóricé. In anulu 1810 veni la Rom'a

Consemnatiune pentru ajutórierea conationalilor nostri damnificati prin focu din Cincula mare.

La sam'a publicata in Nr. 25 = 24 fl.
Au mai contribuitu:
D. Nicolau Teodoru Clujen 2 fl.
D. profesoru Dr. Vasile Gloadaru 1 fl.

Cu totul: 27 fl.
Suntu rogati frati induratori a grabi cu ajutórie spre mangaiarea celorlu memorociti! —

Nr. 2677/1869. 1-3

Escrile de concursu.

Dupace cu inaltolu emisu alu regiulu Gubernu din 1-a Aprilé anulu 1869, Nr. 5722 s'a aplicitadu concóstiunea spre a se redica una apteca publicu cu dreptu personalu in tergiótoriu comuna Feldiór'a, in conformitate cu emisulu acesta inaltu se ocria dera pentru conferinta acesté indreptatiri concursu.

Competitori ai se-si de petitiune instrunde cu testimoniale necesaria pana in 15 Iunie a. c. la acestu magistratu. —

Brasiova in 21 Aprilé 1869.
Magistratu lu orbanu si districtulu.